

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту

XVI Міжнародний виставковий форум
„Технології захисту/ПожТех – 2017”

МАТЕРІАЛИ

**19 Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

СУЧАСНИЙ СТАН ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

10-11 жовтня 2017 року

Київ – 2017

ОРГКОМІТЕТ:

БІЛОШИЦЬКИЙ Руслан Миколайович	Заступник Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій, голова оргкомітету
ВОЛЯНСЬКИЙ Петро Борисович	В.о. начальника Інституту державного управління у сфері цивільного захисту, заступник голови оргкомітету

Члени оргкомітету:

ДЕМЧУК Володимир Вікторович	Директор Департаменту реагування на надзвичайні ситуації
ДОЦЕНКО Олександр Володимирович	Директор Департаменту персоналу
ЄВДІН Олександр Миколайович	Перший заступник начальника Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту
КОЗЯР Михайло Миколайович	Ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
КРОПИВНИЦЬКИЙ Віталій Станіславович	Начальник Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту
МАЮРОВ Михайло Олександрович	Директор Департаменту організації заходів цивільного захисту
САДКОВИЙ Володимир Петрович	Ректор Національного університету цивільного захисту України
ТИЩЕНКО Олександр Михайлович	В.о. начальника Черкаського інституту пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України
ЩЕРБАЧЕНКО Олександр Миколайович	Директор Департаменту запобігання надзвичайним ситуаціям

У Матеріалах Конференції наведено результати наукових досліджень актуальних проблем цивільного захисту, спрямованих на подальше вдосконалення та розвиток єдиної державної системи цивільного захисту як складової національної безпеки України з урахуванням змін у територіальній організації влади, розробку рекомендацій щодо вжиття на цих напрямках додаткових організаційних і практичних заходів.

Матеріали Конференції призначені для використання фахівцями, що провадять свою діяльність у сфері цивільного захисту. Також дане видання може бути корисним науковим та науково-педагогічним працівникам, які здійснюють наукові дослідження у сфері цивільного захисту та науково-педагогічну діяльність у вищих навчальних закладах України.

Відповідальність за зміст та достовірність наданих матеріалів несуть автори публікацій.

Романюк Н.М. Актуальні питання забезпечення цивільного захисту на місцевому рівні	375
Роянов О.М. Підвищення пожежовибухобезпеки резервуарів під час їх виведення на ремонтні та регламентні роботи	377
Руденко Д.В. Аналіз наявності та особливості застосування автомобілів газодимозахисної служби в підрозділах ДСНС України	379
Рудик Ю.І., Концур А.З., Сиса Л.В. Надвисокочастотне електромагнітне опромінення як ефективний спосіб активації природних сорбентів для очистки стічних вод	383
Савельєв Д.И. Тушение лесных пожаров путем использования гелеобразующего огнезащитного состава с раздельной подачей	386
Семененко О.М. Організація управління в надзвичайних ситуаціях під час проведення пошуково-рятувальних робіт на водних об'єктах Запорізької області в літній оздоровчий період	388
Середа Ю.П. Підвищення рівня інформаційного забезпечення системи підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях	391
Сидоренко В.Л., Азаров І.С., Задунай О.С., Єременко С.А., Бикова О.В. Супутникова система дистанційного моніторингу землі для рішення завдань попередження надзвичайних ситуацій	393
Скакун В.О., Михайлов В.М. Організація здійснення заходів цивільного захисту в спроможних територіальних громадах	396
Скоробогатов Ю.А., Чубань В.С. До проблем відшкодування збитків, завданих внаслідок надзвичайних ситуацій	399
Слободяник В.І., Сірко Р.І., Ткаченко Т.В. Теоретичні і практичні аспекти психофізіологічного та психологічного професійного відбору майбутніх рятувальників	401
Сошинський О.І. Оптимізація алгоритму використання розрахунково-графічної програми AUTOCAD при проектуванні систем АПС	405
Стародубов В.В. Організація управління в надзвичайних ситуаціях	407
Стародубцев С.Є. Актуальні проблеми запобігання надзвичайним ситуаціям, забезпечення техногенної, пожежної та екологічної безпеки	408
Стилик І.Г., Бенедюк В.С., Онісіч В.О., Панкратов О.В. До питання проведення випробувань піноутворювачів загального призначення для гасіння пожеж	411
Стрілець В.М. Оперативно-технічні методи вдосконалення процесів рятування потерпілих та локалізації техногенних надзвичайних ситуацій першими пожежно-рятувальними підрозділами	414
Тарахно О.В., Чікаліна Т.М. Державні стандарти професійно-технічної освіти як нормативно-правова база підготовки фахівців у сфері цивільного захисту	416
Тарнавський А.Б. Заходи щодо зменшення радіоактивного забруднення місцевості після Чорнобильської аварії для нормалізації агропромислового виробництва	419
Телегіна Г.В. Провідні аспекти оволодіння пожежними – рятувальниками необхідним інформаційним алгоритмом надання домедичної допомоги	422
Тимошенко О.М., Скоробогатько Т.М., Бенедюк В.С. Експериментальне визначення показників оптичної щільності задимленого середовища	425
Товарянський В.І., Кузик А.Д., Драч К.Л. Дослідження пожежної небезпеки підстилки соснових молодняків за умовами погоди	428
Тютюник В.В., Калугін В.Д., Кустов М.В., Чернявський І.Ю., Левтеров О.А., Агазаде Т.Х. Наукові основи створення в Україні системи моніторингу, попередження, ліквідації надзвичайних ситуацій та особливості розвитку її підсистем	431

домоволодіннях:

- акт обстеження, затверджений міським, селищним, сільським головою;

- дефектний акт, затверджений міським, селищним, сільським головою;

- узагальнена відомість розрахунку збитків приватного сектору міста (району, селища, села), затверджена міським, селищним, сільським головою.

Документи, необхідні для відшкодування збитків по об'єктах:

- проектно-кошторисна документація (узагальнені кошторисні розрахунки);

- акт обстеження об'єкта (затверджений керівником органу виконавчої влади, місцевого самоврядування);

- дефектний акт (затверджений керівником органу виконавчої влади, місцевого самоврядування);

- експертний висновок щодо вартісних показників;

- узагальнена відомість розрахунку збитків по об'єктах, розташованих на підпорядкованих територіях, затверджена керівником органу виконавчої влади, місцевого самоврядування).

Отже, при виникненні надзвичайної ситуації регіонального рівня, враховуючи вище зазначене, можна стверджувати, що якщо на місцевому рівні не вистачає коштів резервного фонду, тоді виникає законодавчо врегульована забюрократизована процедура відшкодування збитків при виникненні надзвичайної ситуації, яку необхідно переглянути, оскільки потрібно мінімум місяць для розрахунку та фактичного відшкодування збитків, завданих надзвичайною ситуацією. У разі погіршення погодних умов будівлі об'єктів соціальної сфери та приватних домоволодінь будуть залишатись з пошкодженою покрівлею та піддаватись подальшому руйнуванню, чекаючи допомоги від державного резервного фонду.

Цитована література

1. Забезпечення промислової та цивільної безпеки в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія / за наук. ред. проф. Матвійчук Л.Ю. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. – 220 с. – С. 89-99.

2. Постанова КМУ №415 “Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету” від 29 березня 2002 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/415-2002-%D0%BF>.

Слободяник В.І, Сірко Р.І., Ткаченко Т.В.

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ

Глобальний процес, який відбувається на наших очах, створює безпрецедентні можливості для розвитку людини, більш ефективного

вирішення багатьох фахових, економічних, соціальних і побутових проблем.

Система професійної підготовки фахівця цивільного захисту Державної служби України надзвичайних ситуацій містить процес засвоєння знань і вмінь, якими йому необхідно оволодіти та застосовувати у подальшій практичній діяльності. Зростаючі вимоги до підготовки фахівців (зокрема, за спеціальністю “Пожежна безпека”) вимагають постійного оновлення навчально-виховного процесу з метою формування професійної компетентності фахівців, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій, інноваційних методик. Використовувати ці можливості зможуть лише ті, хто буде мати необхідні знання та вміння орієнтуватися в новому інформаційному просторі, оскільки набуті професійні знання можуть втрачати актуальність та потребувати оновлення шляхом застосування нових підходів до вирішення професійних питань. Актуальність проблеми формування професійних знань та вмінь майбутніх фахівців безпеки життєдіяльності зумовлена тим, що умови роботи в екстремальних умовах вимагають значної кількості професійних якостей, які дозволяють їм приймати ефективні рішення у надзвичайних ситуаціях, наприклад, під час виникнення пожеж, катастроф, стихійних лих, коли йдеться не тільки про оптимальне використання матеріальних і фінансових ресурсів, а, насамперед, про життя людей, у тому числі й дітей.

Дослідження психолого-педагогічної літератури, дисертаційних досліджень, матеріалів конференцій, досвіду підготовки кваліфікованих фахівців служб цивільного захисту дозволили виявити таке. Перед вищими навчальними закладами ДСНС України постало важливе завдання – виховати і підготувати майбутніх офіцерів рятувальних підрозділів, які могли б активно включитися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, котрий пов’язаний з інформатизацією. Розв’язання цього завдання значною мірою залежить як від технічного обладнання навчальних закладів сучасною комп’ютерною технікою, створенням та розвитком єдиного освітнього середовища навчального закладу, наявного навчального демонстраційного обладнання, методичного супроводу, так і від готовності курсантів до сприйняття засобів нових інформаційно-комунікаційних технологій.

Проведений нами аналіз літератури показав недостатню теоретичну розробленість проблеми діагностики професійної психологічної придатності курсантів вищих навчальних закладів ДСНС до діяльності з протипожежного захисту і рятувальних робіт [1, 5, 14, 15].

Роботи військових психологів О.П. Євсюкова, О.В. Тімченко [2], М.С. Корольчука, В.М. Крайнюк, В.І. Осьодло [2], Р.І. Сірко [3], В.В. Ягупова [4] та інших учених [5; 6; 7] присвячені вивченню загальних і спеціальних здібностей, професійно важливих якостей, військово-професійної спрямованості фахівців цивільного захисту, прогнозуванню їхньої професійної придатності, підвищенню ефективності професійного психологічного відбору, успішності професійної діяльності. Структура професійної психологічної придатності курсантів вищих навчальних закладів ДСНС являє собою сукупність компонентів, які лежать в основі її діагностики: професійно

важливих якостей; військово-професійної мотивації; загальноосвітньої та професійної підготовленості. Робота фахівців безпеки життєдіяльності пов'язана із мобілізацією функціональних резервів особистості, певним рівнем розвитку психофізіологічних властивостей, які дозволяють компетентно, надійно та ефективно здійснювати професійну діяльність в екстремальних і аварійних ситуаціях для забезпечення особистої та колективної безпеки.

Професійна придатність – це цілісний комплекс індивідуально-типологічних і психологічних особливостей особистості, що є умовою ефективного та надійного виконання тієї, або іншої продуктивної діяльності. Вона виявляється в процесі оволодіння професією в тому, наскільки індивід за інших рівних умов швидко і міцно засвоює способи її організації та здійснення, особливо в напружених і екстремальних умовах праці [5, с. 4].

Переважно екстремальний характер праці осіб служби цивільного захисту (рятувальників, пожежних тощо), специфічні умови роботи і перебування в осередку надзвичайної ситуації висувають підвищені вимоги до таких психофізіологічних, елементарних і вищих психічних функцій, як сила і рухливість нервових процесів, рецепція, увага, пам'ять, мислення. Психофізіологічний професійний відбір є науково обґрунтованою системою підготовки, раціонального розподілу й ефективного використання кадрів на основі об'єктивної оцінки професійно важливих психофізіологічних та особистісних якостей, необхідних для формування професійної компетентності для ефективною і безпечною роботи в екстремальних умовах виконання завдань, групової діяльності з підвищеною відповідальністю. Найбільш ефективним є використання результатів діагностики в психолого-тренувальний полігон професійної придатності абітурієнтів і випускників вищих навчальних закладів ДСНС, при прийомі кандидатів на роботу, при доборі кандидатів при переміщенні по службі.

У психолого-тренувальний полігон ЛДУБЖД вирішуються наступні завдання: профорієнтаційне інформування школярів та осіб, які проходять підготовку у навчальному пункті навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності у Львівській області; психодіагностика та профвідбір кандидатів на службу та при призначенні на посаду; психологічне консультування та навчання (соціально-психологічні тренінги) психологів-практиків щодо особливостей поведінки людей у надзвичайних ситуаціях; наукові дослідження психологічних аспектів поведінки людей у екстремальних та надзвичайних ситуаціях.

Особливості професійної психологічної придатності курсантів вищих навчальних закладів ДСНС до діяльності за фахом виражаються в інтегративній професіографічній моделі фахівця з протипожежної безпеки, яка включає як загальні індивідуально-психологічні особливості (спрямованість на службу у підрозділах ДСНС, необхідні рівні загального інтелектуального розвитку, емоційно-вольової стійкості), так і спеціальні (необхідний рівень виразності професійно важливих якостей, що дозволяють визначити придатність до військової служби за класами основних посад). Розроблена система діагностики професійної психологічної придатності майбутніх

фахівців безпеки життєдіяльності сприяє виявленню рівня виразності військово-професійної спрямованості, професійно важливих якостей, загальних пізнавальних здібностей, що робить визначальний вплив на якість підготовки курсантів за фахом, та дозволяє прогнозувати якість підготовки фахівців у вищих навчальних закладах ДСНС.

Отже, слід зазначити, що успішне виконання бойових завдань при надзвичайних ситуаціях вимагає високого рівня професійної, фізичної та психологічної підготовки, досвіду особового складу пожежно-рятувальної частини, мужності, дисциплінованості. Для ефективних і надійних дій в особливих і екстремальних ситуаціях майбутні фахівці безпеки життєдіяльності повинні володіти функціональними (професійними, інтелектуальними) можливостями, які зводяться не тільки до резервів організму, а являють собою додаткові знання, уміння і навички та включаються для компенсації екстремальних факторів. Проведення занять на базі психолого-тренувальний полігон обладнаного засобами інформаційно-компютерних технологій, де враховано специфіку професійної діяльності особового складу частин ДСНС, забезпечує підвищення рівня професійної компетентності фахівців цивільного захисту (психологічне обґрунтування вибору професії, професійний відбір курсантів, формування професійної спрямованості, використання інноваційних методик на основі засобів інформаційно-компютерних технологій, забезпечення послідовного набуття вмінь та одержання навичок діяльності у надзвичайних ситуаціях).

Цитована література

1.Бейзим І.Х., Сірко Р.І., Слободяник В.І. Медико-психологічні аспекти професійно-екстремальної підготовки фахівців до професійної діяльності у надзвичайних ситуаціях/ Психологія комунікації і впливу в управлінській діяльності: збірник тез круглого столу: 28 січня 2010-Львів: ВЦ ЛьвДУВС, 2010. – С. 164-167.

2.Євсюков О.П. Психологічне прогнозування надійності діяльності працівників аварійно-рятувальних підрозділів МНС України: монографія / О.П. Євсюков, О.В. Тімченко. – Х.: УЦЗУ, 2007. – 288 с.

3. Корольчук М.С. Психодіагностика: навчальний посібник [для студентів ВНЗ] / М.С. Корольчук, В.І. Осьодло. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400 с.

4.Корольчук М.С. Психодіагностика: навчальний посібник [для студентів ВНЗ] / М.С. Корольчук, В.І. Осьодло. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400 с.

5. Иванова Е.М. Основы психологического изучения профессиональной деятельности: учеб. пособ / Иванова Е. М. – М.: Моск. ун-т, 1987. – 208 с.

6. Козлачков В.И. Совершенствование профессиональной подготовки профилактических работников в учебных центрах (пунктах) УПО, ОПО / В.И. Козлачков, А.В. Минаев // Опасные факторы пожара и противопожарная защита : Сб. науч. трудов. – 1989. – С. 127-132.

7. Козяр М.М., Сірко Р.І., Бейзим І.Х. Особливості професійно-екстремальної підготовки фахівців до діяльності у надзвичайних ситуаціях

//Актуальні проблеми транспортної медицини. – 2009.

8. Криштанович Р.М. Слободяник В.І. Значення ефективності професійного відбору в системі МНС// Особистість в екстремальних умовах : зб. тез. IV навч.-практ. конф. ЛДУ БЖД 2011. – С. 92-93

9. Сірко Р.І. Практичні аспекти підготовки психологів вищих навчальних закладів до діяльності в особливих умовах //Проблеми екстремальної та кризової психології. Збірник наукових праць. Вип. 14. Частина II–X.: НУЦЗУ, 2013. – 429 с. – 2013. – С. 337.

10. Сірко Р.І. Змістовно-операційні засади підготовки психологів у вищих навчальних закладах до практичної діяльності в системі МНС України / Р. І.Сірко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. – 2013. – Вип. 1. – С. 334-342.

12. Самоукина Н.В. Психология профессиональной деятельности: учеб. пособ. для вузов / Самоукина Н.В. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2004. – 224 с.

13. Ягупов В.В. Соціальна та військова психологія: навч. посібник / Ягупов В.В. – К. Київський університет, 2000. – 560 с.

14. Слободяник В.І. Психологічні особливості формування здорового способу життя у курсантів вищого військового навчального закладу : дис. – ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00. 09 “Психологія діяльності в особливих умовах”/В.І. Слободяник. – Хмельницький. 2009. – 250 с.

15. Ткаченко Т.В. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців безпеки життєдіяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій [Електр. ресурс]: автореф. дис.... канд. пед. наук: 13.00. 04 “Теорія і методика професійної освіти”/ Ткаченко, Тарас Васильович. – 2009.

Сошинський О.І.

ОПТИМІЗАЦІЯ АЛГОРИТМУ ВИКОРИСТАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ ПРОГРАМИ AUTOCAD ПРИ ПРОЕКТУВАННІ СИСТЕМ АПС

Проблема оптимізації системи AutoCAD пов'язана з комплексом завдань, що вирішуються проектувальниками систем автоматичної пожежної сигналізації (АПС), та систем димовидалення.

Дана проблема актуалізується на підставі підвищення вимог до програмного забезпечення навчального процесу у вищих навчальних закладах (зокрема у НУЦЗУ), що направлено на формування професійних компетенцій випускників, а також ускладненням в цілому процесів фахового проектування систем пожежної безпеки з дотриманням державних норм і правил пожежної безпеки сучасних будівель і споруд. Загострення проблеми зумовлено поширенням будівництва у мегаполісах багатофункціональних великомасштабних громадських центрів, які мають складно організовану систему приміщень, укомплектованих різноманітним інженерним обладнанням. Масштаби проектування систем автоматичної пожежної сигналізації в будівлях різного функціонального призначення передбачають